

POSTANOWIENIE

Dnia 31 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz

w sprawie **ppłk X.Y.** – sędziego Wojskowego Sądu Garnizonowego w [...], po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 31 stycznia 2024 r., wniosku adwokat M. G. o zwrot kosztów procesu na podstawie art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k., art. 632 pkt 2 k.p.k. w zw. z § 11 ust. 2 pkt 6 i § 15 ust. 1 i 3 pkt 1, 3 i 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 z późn. zm.) w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych – powoływanej dalej jako: u.s.p.

1. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz uniewinnionej **ppłk X.Y.** kwotę 2400 zł (dwa tysiące czterysta złotych) jako zwrot wydatków poniesionych przez nią w postępowaniu przed sądem dyscyplinarnym drugiej instancji z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy;

2. wniosek adw. M. G. w części dotyczącej dodatkowego ustalenia wysokości kosztów procesu w zakresie postępowania przed sądem dyscyplinarnym pierwszej instancji przekazać do rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu przy Sądzie Apelacyjnym w [..].

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej wyrokiem z dnia 21 września 2023 r., sygn. akt II ZOW 23/23, po rozpoznaniu odwołań: Krajowej Rady Sądownictwa oraz Ministra Sprawiedliwości, utrzymał w mocy wyrok Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...] z dnia 16 grudnia 2022 r., sygn. akt [...], którym uniewinniono **ppłk X.Y.** – sędziego Wojskowego Sądu

Garnizonowego w [...]. od popełnienia czynu zarzucanego jej we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej (k. 49).

Do Sekretariatu Izby Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 12 stycznia 2024 r. wpłynęło pismo z Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...]. przekazujące wniosek adwokat M. G. – obrońcy ppłk X.Y. – sędziego Wojskowego Sądu Garnizonowego w [...]. o zwrot kosztów procesu w zakresie dotyczącym postępowania przed sądem II instancji (k. 75 - 76). Z tego pisma, we wskazanej części, wynika, iż adwokat M. G. wnosi o zasądzenie na rzecz ppłk X.Y. kwoty 7200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w II instancji. W uzasadnieniu wniosku wskazała, że rzeczywiście poniesiony przez ppłk X.Y. koszt ustanowienia jednego obrońcy i niezbędny nakład pracy obrońcy uzasadnia zasądzenie kosztów w wysokości sześciokrotności stawki minimalnej. Według obrońcy wniesione odwołania w sprawie wymagały rzetelnego przygotowania na nie odpowiedzi, jak również przygotowania się i odniesienia do najistotniejszych kwestii podczas rozprawy przed Sądem Najwyższym, ingerencji w opis czynu i zakres zarzutu. Ponadto adwokat M. G. załączyła skan umowy, z której wynika, że ppłk X.Y. zobowiązana jest do zapłaty 8000 zł oraz VAT% za postępowanie przed Sądem Najwyższym jako sądem II Instancji oraz zryczałtowane wydatki (k. 77-80). W związku z tym, że kwota przekracza sześciokrotność stawki minimalnej, adwokat M.G. ograniczyła wniosek do kwoty wynikającej z powszechnie obowiązującego prawa.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniosek o zwrot kosztów procesu w zakresie dotyczącym postępowania przed Sadem Najwyższym, działającym jako sąd dyscyplinarny drugiej instancji, zasługuje w części na uwzględnienie.

Art. 632 pkt 2 k.p.k., statuuje generalną zasadę, że w razie uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia postępowania koszty procesu, a tym samym również uzasadnione wydatki, w tym z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy (art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k.), w sprawach z oskarżenia publicznego ponosi Skarb Państwa. To unormowanie ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym sędziów (por. art. 128 u.s.p.), w tym również sędziów sądów wojskowych. Wynagrodzenie adwokata ustanowionego z wyboru ustalane jest na innych

zasadach niż dla obrońców działających z urzędu. Odbywa się bowiem w granicach dopuszczalnej, szerokiej autonomii (art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze – dalej powoływanej jako: p.a. (Dz. U z 2022 r., poz. 1184 z późn. zm.)). Zasada umowności ustalania opłat za czynności adwokackie, uwzględniająca prawa rynku, obowiązuje jednak tylko między stronami umowy. Jednocześnie, w przypadku ustalania przez sąd wysokości zwrotu poniesionych kosztów obrony, sytuacja przedstawia się inaczej, gdyż zwrot ten limitowany jest określonymi stawkami, regulowanymi przepisami prawa. Zasądzenie kosztów obrony wyższych od stawek minimalnych (maksymalnie w wysokości ich sześciokrotności) w sprawach wymagających przeprowadzenia rozprawy wymaga wykazania i ustalenia okoliczności uzasadniających takie rozstrzygnięcie (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2021 r., sygn. akt IV KK 319/19, LEX nr 3189930).

Wysokość przysługującego zwrotu poniesionych kosztów obrony z wyboru określona jest rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U z 2015 r., poz. 1800 z późn. zm.). Zgodnie z jego § 11 ust. 2 pkt 6, stawka minimalna za obronę przed Sądem Najwyższym wynosi 1200 zł. Właśnie z uwzględnieniem tej stawki minimalnej ustala się, co do zasady, wysokość opłat stanowiących podstawę zasądzenia kosztów zastępstwa prawnego i kosztów adwokackich (§ 15 ust. 1). Opłatę w sprawach wymagających przeprowadzenia rozprawy ustala się w wysokości przewyższającej tę stawkę minimalną, która nie może przekroczyć sześciokrotności tej stawki, jeśli uzasadniają to określone rozporządzeniem okoliczności (§ 15 ust. 3). Zalicza się do nich w szczególności niezbędny nakład pracy adwokata, w szczególności poświęcony czas na przygotowanie się do prowadzenia sprawy, liczbę stawiennictw w sądzie, w tym na rozprawach i posiedzeniach, czynności podjęte w sprawie; wkład pracy adwokata w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, jak również do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia istotnych zagadnień prawnych budzących wątpliwości w orzecznictwie i doktrynie; rodzaj i zawartość sprawy, w szczególności tryb i czas prowadzenia sprawy, obszerność zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności dopuszczenie

i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego lub biegłych sądowych, dowodu z zeznań świadków, dowodu z dokumentów, o znacznym stopniu skomplikowania i obszerności.

W świetle obowiązujących regulacji normatywnych ustalenie opłaty wyższej niż stawka minimalna, lecz nieprzekraczającej sześciokrotności tej stawki, może być uzasadnione w szczególności rodzajem i zawartością sprawy oraz niezbędnym nakładem pracy adwokata (por. M. Gawryluk, *Prawo o adwokaturze. Komentarz*, Warszawa 2012, art. 16). W orzecznictwie przyjmuje się, że sąd może kontrolować wysokość żadanego przez stronę wynagrodzenia adwokata w zakresie przekraczającym stawki minimalne, określone w przepisach wskazanych w rozporządzeniu, przy czym kontrola ta dokonywana ma być przy uwzględnieniu rodzaju i stopnia zawartości sprawy oraz nakładu pracy obrońcy lub pełnomocnika (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2011 r., I KZP 1/11, OSNKW 2011, z. 5, poz. 38).

W ocenie Sądu Najwyższego, w realiach sprawy, nie jest zasadne zasądzenie zwrotu kosztów za postępowanie przed sądem dyscyplinarnym drugiej instancji we wskazanej we wniosku wysokości, czyli kwoty 7200 zł, która stanowi sześciokrotność stawki minimalnej 1200 zł. Należy zauważyć, że odbyła się tylko jedna rozprawa odwoławcza, na której adwokat M. G. podtrzymała swoje stanowisko przedstawione w pismach procesowych, a zatem odniosła się jedynie do uprzednio zaprezentowanych argumentów. Ponadto przedmiotowa sprawa nie jest sprawą o zawiłym charakterze, jak również zgromadzony w niej materiał dowodowy nie jest obszerny. Te okoliczności nie uzasadniają więc tak znaczącego podwyższenia stawki minimalnej. Jediną okolicznością mogącą w niewielkim zakresie uzasadniać podwyższenie zwrotu kosztów obrony poniesionych przez ppłk X.Y., jest widoczne zaangażowanie obrońcy, postrzegane przez pryzmat ponadstandardowego zaangażowania w sprawę, szczególnie w postaci rzetelnego sporządzenia odpowiedzi na odwołania wniesione przez Krajową Radę Sądownictwa oraz Ministra Sprawiedliwości. W efekcie skutkowało to przyznaniem przez Sąd Najwyższy zwrotu poniesionych kosztów obrony z wyboru w kwocie 2400 zł, a więc dwukrotnie powiększonej stawki minimalnej.

Przypomnieć ponownie trzeba, że zgodnie z art. 16 ust. 1 p.a., opłaty za czynności adwokackie ustala umowa z klientem, niemniej umowa ta jest wiążąca tylko w relacji pomiędzy obrońcą będącym adwokatem i tymże klientem (jego mocodawcą). Ustalona w umowie wysokość opłat za czynności adwokackie nie musi stanowić podstawy zasądzenia przez sąd poniesionych przez tę stronę kosztów zastępstwa prawnego (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 marca 2019 r., sygn. akt VI KZ 4/19, LEX nr 2633108, z dnia 18 lutego 2020 r., sygn. akt V KK 534/18, LEX nr 3260337).

Wniosek w części dotyczącej dodatkowego ustalenia wysokości kosztów procesu za postępowanie przed sądem dyscyplinarnym pierwszej instancji należało przekazać do rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu przy Sądzie Apelacyjnym w [...], który orzekł uprzednio o kosztach adwokackich na rzecz ppłk X.Y. w wyroku z dnia 16 grudnia 2022 r., sygn. akt ASD [...].

Kierując się powyższym Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak na wstępie.

[M. T.]

[ał]